

2093

A'

FÉLBEN SZAKADOTT

MAGYAR

KURIRNAK

FOLYTATÁSA

D. DECSY SÁMUEL

ÁLTAL

MDCCXCIII. ESZTENDŐBEN.

Hirnap-könyvtár
Növekedéskönyv

1894. év. 1409. sz.

HARMADIK DARAB.

BÉTSBEN

Nyomtattatott *Schrämbel Ferentz Antal* Ts. K.

szabados Könyvnyomtató műhelyében.

2 7 9 3.

0000

FELIX SAKKADOTTI

M A G Y A R

K U R I R M A

F O E Y T L A S A

D. DECSY SZABOLCS

M A G Y A R

B A T M I N I R D A R A

P E T E R S

M A G Y A R

0 0 0

Nro 27.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Octobernek 1-ső napján 1793.
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környül állások.

Régóta vetélkednek az Anglusok *Dünkerka* miatt a' Frantziákkal. Valameddig ezek annak birtokában lesznek, úgy nézik amazok ezt a' várost, mint az Angliai kereskedés romlásának égyik kútfejét. — *Dünkerka*, Frantzia Flandriának a' Német tenger partyán fekvő, igen erős és nevezetes ki kötő helyet bíró városa, melly 1658. esztendőben Angliának íteltetett; hanem 1662 dik esztendőben, II *Károly* Angliai király által 5 millió livrán adattatott el a' Frantziáknak. Az akkor uralkodott király XIV *Lajos*, *Dünkerkának* mind ki kötő helyét, mind erősségeit annyira meg

jobbitotta, hogy háborúnak idején bátorsággal múlathattak ottan a' Frantzia flotta, és ragadozó hajók, és gyakorta nem kevés kárt okoztak az Angliai kereskedő hajóknak. Erre való nézve az 1713, 1717, 1748, 1756, és 1762-ik elzútonokban szerzett békességekben azt kívánta Anglia, hogy *Dünkerkának* ki kötő helye homokkal töltetessen bé, és minden erősségei rontattassanak le. — Jóllehet pedig mind annyiszor meg igérték legyen a' Frantzia királyok; mivel mindazáltal eleve látták, hogy a' két birodalom között soha is állandó békesség nem lehet; ahozképest nemcsak bé nem tellyesítették igireteiket, sőt inkább mind több több épületekkel öregbítették annak erősségeit.

Dünkerkának illy rövid historiájából akárki is által láthatta, 's könnyen meg itilheti, mitso-da indító okból kívánta annak fel adattatását a' *Yorky* hertzeg az Angliai király képében. Eleinte, a' mint annak kormányozójának küldött felkérő leveléből ki tettik, mind ő maga, mind az égyesült seregeknek vezérei úgy gondolkoznak, hogy *Dünkerka* ki nem álhattya az Angliai artilleria tüzének hevét; hanem égy két hét múlván kapukat nyit az ostromló seregeknek. Ellenben másképpen történt a' dolog, és a' mint önnön magok a' *Londonban* költ közönséges levelek megvallyák, kéntelen vólt a' *Yorki* hertzeg kormánya alatt lévő seregeket két mélföldnre, az az, *Fürnes* alá viszfa húzni, 's a' várnak ostromlását más kedvezőbb időre halasztani. *Ostendéből*, Austriai Flandriának nevezetes ki kötő helyéből is világosan iratik, hogy az ostromló seregek minden hadi eszközeiknek, és tábori bútorjaiknak hátra hagyásokkal oda hagyták *Dünkerkát*, és nem hiszik, hogy az *aequinoctium*, az az, a' napnak és éjnek egyenlősége alatt uralkodni szokott tengeri háborúk miatt annak ostromlásához foghassanak a' tengeri oldaláról, bátor akármennyi Angliai artilleria érkezzen is oda. — A' *Yorki* hertzegnek *Houchárd* Frantzia Generál.

lal Sept. 6. dik napján történt ütközetéről írják a' *Brüsseli* könséges levelek, hogy mind *Freytag* Hannóverai Feldmarsal, mind az Angliai királynak hetedik szülött fia *Adolf Fridrick* meg sebesítettek, és el is fogattattak a' Frantziák által, 's egyedül *Mylius* Cs. K. Obesternek köszönhetik az ellenségnek markából lett meg szabadításokat, a' ki meg gondolván, melly nagy változást okozhatna a' hadakozás plánumában egy királyfinak el fogattatása, maga mellé vévén a' Hannóverai testörző sereget, bé vágott a' számos ellenség közzé, 's szerentsésen ki szabadította az el fogatott királyi hertzeget és Feldmarsalt.

Azóltától fogva is tsak nem minden nap vólt valamelly kis tsata az éggymás ellen hadakozó seregek között. Sept. 7. dikén jókor reggel megtámadták a' Frantziák *Hounschoot* helységet, a' honnan *Walvoden* Generál által vissza üzettettek. Következett napon ismét oda mentek 20 batallionnal, és a' környülette lévő erdőket 's bokrokat el foglalván, onnan nyúghatatlankodtatták seregeinket, a' kiket két batallion gyalogság két izben vissza nyomott. Valahányszor amazok meg újjították a' viadalt, mindannyiszor pihent embereket küldöttek ellenünk, 's végtére, minthogy nagy számmal vóltak, 4 órákig tartott tüzes tsata után vissza tólták trupjainkat. Melly ravalz, gonosz indulatú, és fortéllyos legyen a' Frantzia nemzet, itten is ki tettzett. — A' Hallsiai seregeknek, a' Frantzia nationalis katonáktól való meg küömböztetésekre, kik mind ketten setét kék felső köntöst viselnek, amazok fejér keszkenőköt parantsoltattak karjaikra kötni. Ugyan ezt miveltek e' tsatában a' Frantzia seregek, mellyeket Hallsiai seregeknek lenni gondolván *Brentánó* regimentjének *Wolff* nevü Obestere, öszve akarta magát velek kaptsolni, 's azomban szabad magától el fogattatott. Még a' nap dél tájban, mintegy 8 ezer főből álló Frantziaság, sok ágyúval, és 8 escadron lovassággal ki ütött *Dünkerkából*, és

egész erővel meg támadta a' homokokon táborozó égyesült seregeket; semmit meg nem rettentek ugyan ezek amazoktól, de mivel jobb oldalokat a' Frantzia fregattákon lévő ágyúk is érdeklették, 8 óráig tartott példás vitézséggel való viaskodásaik után, tanátsosabbnak lenni tartották magokat hátrább vonni, mint mind életeket, mind ártillériájokat a' kéltéséges szerentsére bizni. Sept. 14 ik napján, mintegy 6 vagy 7 ezer Frantzia ment ki *Chambrayból* és *Bouchainból*, olly véggel, hogy az *Avezne le Sec* és *Villers* közt örrön állott *Kinszhi* könnyü lovas seregét, vagy egészlen el foghassák, vagy el veztegethessék. Azomban, addig is mig egyg batallion gyalogság, és hat osztály lovasság segítségére érkezett volna, bámúlásra méltó vitézséggel viselte magát, ez a' másként is igen szép, és válogatott emberekből álló regement. Ekkor pedig, t. i. segítő társaiknak oda lett érkezésekkor, két oldalra fogván a' fel fúvalkodott taréjjú kakasokat, 1500 terítették le közzülök a' földre, 1300 el fogtak, 12 ágyút, 13 munitiós szekeret, és 3 zászlót el nyertek. A' kik életben meg maradhattak, nyakra före futottak vissza előbbi tanyájikra. Az alatt mig e' történt, egymás Frantzia colonné is szerentsét akart próbálni, és a' *Mormáli* erdőben vigyázaton állott seregünket onnan ki üzni; de éppen az a' szerentsétlenség érdeklette itten is őket, a' mi amott.

A' *Bétsi* hadi Cancellária azokat a' hadi történeteket tette múlt szombaton közönségessekké, mellyek Sept. 12-dik napjától fogva estenek *Flandriában*, *Luxenburghban*, és a' *Rajna* vize mellett az égyesült és Frantzia seregek között. Azon tsatáról, melly *Quesnoynak* capitulatio szerént lett el vétetése után történt, és a' mellyről immár *Kurirunknak* 386 lapján mi is emlékezetet tettünk; következésképen nem szükség minden körayül állásokat elő hordanunk; következő dalgokat jegyezzük meg: 1. Hogy *Ottó G. Májor* a' *Bar-*

7

kó huszárokkal 213 Frantziát fogott el, kik kö-
19 tizt vólt, és négy ágyút nyert el. 2. Hogy
ebben a' tsatában tsupán a' lovasság, minden
gyalogság és ágyú nélkül szerzette magának a'
győzedelmet; kiváltképpen a' *Kinszky* könnyü lo-
vas serege úgy viselte magát, mint illett egy
illy szép és válogatott emberekből álló regement-
hez. — 3. Hogy 2000 Frantziánál több mara-
dott a' tsata piatzon, ugyan annyi fogattatott el;
a' nyereség pedig 5 zászlóból, 18 ágyúból, 2 hau-
bitzából, és mintegy 3000 fegyverből állott. —
Hogy részünkről 19 embernél több el nem esett,
és tsak 62 kapott sebet. Az elsőbbek között vólt
Schwartz fő hadnagy *Kinszki*, és *Geisler* fő had-
nagy a' Császár huszár regementjéből. — 5. Hogy
a' minap említett Cs. K. tiszteken kívül, még ezek is
vitézi módon viselték magokat u. m. *Boronkay*,
Bezerédi, *Lussinszki* kapitányok a' Császár rege-
mentéből, és *Braun*, *Verneth*, *Stetten*, *Stáhl* ka-
pitányok, és *Bubna*'s *Baum* fő hadnagyok a'
Kinszki könnyü lovassai között.

Ennekfelette a' *Mormáli* fő várnál álló vi-
gyázó seregeinket is meg támadta, mintegy ne-
gyedfél ezerből álló Frantziáság, a' kiket *B. Wenk-*
heim G. M. és Gr. *Kollorédó* hadi tármester reg-
geli hatodfél órától fogva, dél után két óráig tar-
tott viaskodások után, nemtsak az, hogy vissza-
űzték, hanem e' mellett sokat is le terítették kö-
zülök a' földre. A' győzedelmes seregek között
32 holt meg, és 102 sebesített meg, 20 fogat-
tatott el. Az el estek között vólt Gr. *Lederburg*
kapitány a' vadász katonák között, *Schwartz* fő
hadnagy *Kinszkitól*, *Geisler* fő hadnagy a' Csá-
szár huszárjai között. Sebbe estenek *Benoy's* zász-
ló tartó *Boliö* regementjéből; *B. Sturm* kapitány,
Kovachevich és *Viesz*t fő hadnagyok a' Horvátok
közt; *Snarrer* és *Pulzki* fő hadnagyok *Kinszki*
könnyü lovas seregétől.

Sept. 15-ik napján újjabb szerentsét próbált a' nyúghatatlan Frantziáság, és elsőben is Gróf *Latour F. M. L. Landreci* mellett táborozó seregének bal szárnyát támadta meg; haném Gr. *Hoditz G. M.* olly jó rendeléseket tett, hogy kéntelen vólt az ellenség sok vesztesége után, onnan elébb állani. — Dél tájban, midön ingyen nem is gondolták volna a' külső vigyázatokon állott Cs. K. seregek, újjobban a' *Sambre* vizén innét *Theumont* alatt toppant egygy Frantzia lovasokból és gyalogokból álló colonné két ágyúval, mellyet az erdőben tanyázott vadász katonák elöl, hátúl pedig *Albert* hertzeg karabélyosai meg támadván, 10 embert közzülök le vágtak, sokat meg sebesítettek, a' többit el üzték. Mentenek ugyan az el futott Frantziáknak segítségére 300 lovasok; de a' kik *B. Révay* fő Strázsmester vezérlése alatt ki küldetett *Blankenstein* huszárjainak egygy escadronnya által éggyszerre vissza üzettettek.

Mik történtenek légyen a' *Rajna* vize mellett mind a' Cs. Kir., mind a' Prussziai seregek-nél, már két alkalmatossággal el kezdetük beszélleni. Ott bizogy elég heves napjai valának mind a' két hadakozó félnek. Ezeket is közön-ségesekké tette múlt szombaton a' *Bétsi* hadi Cancellária. Ha tettzik, elő beszéllük a' nevezetesebb történeteket.

Minekutánna parantsolatot vettek volna a' *Lauterburgban* kórmányozó Frantzia Generál, és N. Comisariusok az éggyesült seregeknek a' *Bienvaldból*, az az méhes erdőből való ki szoritásokra: Sept. 9-dik napján minden körül belől lévő helységeekben meg vonattak a' lárma harangok, következett napon a' rendes seregek öszve húzattak, kikkel a' Frantzia kórmányozó Sept. 11-dikén, reggeli 6 órakor meg támadta *Jelachich* Generált *Hagenbach* mellett, a' méhes erdőben; de a' ki az említett Cs. K. Generál által, 600 hól-

taknak, és sok meg sebessitetteknek hátra hagyattatásokkal, egézfien a' *Lauterburgi* sántzok alá visszsa üzetetett.

Ugyan azon nap, két helyen támadták meg a' nyúghatatlan elméjü és indulatú Frantziák a' Prusz-sziai seregeket. *Először* a' *Walsbronn* és *Fenning* közt külső vigyázaton állott Pruszusokat, a' kik erőtelenek lévén, eleinte kéntelének vóltak magokat vissza vonni; hanem mások is érkezvén segítségekre, amazokat vissza üzték, 's régi tanyájo-*kat* újjobban el foglalták. — *Másodszor*: A' Gr. *Kalkreuth* Pr. Generál avantgardéját, az az előjáró seregét is meg támadták a' Frantziák *St. Imbernth* mellett; de a' kiknek ugyan derekasan béfizetett *Székely* Obester, úgyannyira, hogy a' tsatta piatzon maradtakon és sebbe esteken kívül, két kapitány, égy hadnagy, 5 all tizt, és 76 közember fogattatott el közzülök.

E' két tsekély történet előjáró postája vala azon véres tsatának, melly Sept. 14-dikén esett *Pirmazens* és *Neunkirchen* között a' *Biponti* herczegségben, holott a' *Brunsvigiai* uralkodó herczeg 1800 Frantziát vágott le, 300 fogott el, 27 ágyút, 2 haubitzát, 30 puska poros szekeret, és 3 napra való proviántot nyert töllök. Itten *Moreau* (olvasd *Moro*) Generál, és két N. biztos, kórmányozták a' Frantziákat.

Sept. 15-dik napján, estéli 6 órakor egynehány ezer főből álló Frantziaság menvén ki újj *Breysakból* a' *Rajna* partyához, estétől fogva éjfélig szüntelen ágyúztak ó *Breysakra*, kétttség kívül olly fel tétellel, hogy a' *Rajna* vizén által jöven, mind a' várost öszve ronthassák, mind az ott lévő Cs. K. seregeket el vesztegethessék (z).

(z.) *Breysak* deákül *Brisacum*, a' *Sueviai* körületben, nevezetesen a' *Brisgoviai tartomány*

Fel tételekben lejendő meg akadályoztatásokra 2 batallion gyalogság, 1 tzúg vasasok, és ugyan annyi *Erdödi* huszárok mentenek ki a' *Rajna* partjára, kiktől való félelmek miatt nem méreszlették amazok a' vizen való által jövetelt meg próbálni. Noha mind két részről keménnyen repültek a' *Rajna* vize felett az ágyú golyóbisok, még is részünkről nem veszett el két embernél több. Hányan fújták ki lelkeiket a' Frantziák között nem tudatik.

Sept. 16-dik napján hat hajóval akartak a' *Rheinveileri* Frantziák *Steinenstadtnál* a' *Rajna* vizén által jönni, mellyeken mintegy 1500 ember vólt. Az innekő parton ki szegeztetett Austriai ágyúk egynéhány szempillantás alatt, el sijeztettek három hajót; három által jött, a' mellyeken lévő Frantziák között az *Erdödi* huszársjai, és *Ferdinánd* fő hertzeg magyar gyalogjai 100 le aprítottak, 's 40 el fogtak, kik között egynéhány tisztek is vóltanak. — Ó *Breysak* mellett is által akart egynéhány Frantzia hajó jönni, a' mellyeket mindazáltal az Austriai ágyú golyóbisok fél útyokból vissza üzték.

Gr. *Keglevich* G. M. hir adása szerént *Stellhofennél* is által akartak Sept. 12-dikén a' Frantziák a' *Rajna* vizén jönni. Ezek között is két hajót süllyesztettek el a' mi ágyúink, a' többit pedig vissza üzték.

ban fekvő két város, u. m. Ó és újj *Breysak*. Az elsőbb ennekelötte kemény erősség vólt, és 100 esztendőktől fogva sok viszontagságokon ment által, hol a' Frantziáknak, hol az Austriacusoknak esvén kezekbe. — A' Rastadti 1714-dik esztendőben szerzett békességben az Austriai háznak engedtetett, még is mindazáltal az 1714-dik támadott háborúban ismét el foglaltatott, és minden erősségeitől meg fosz-

Sept. 14-ikén 30 ezer Frantzia támadta meg *Pejachevich* Gen. Májort, még pedig három helyen; még is mindazáltal 6 egész óráig védelmezte magát a' nálla tizszerte erősebb ellenség ellen. Végtére észre vévén, hogy 20 bataillon masirozik feléje, és akarja ötet körül keríteni: jobbnak állította szép rendel magát vissza vonni, mint vitéz katonáit kotzkára vetni. — A' *Bétsi* hadi Cancelláriának jelentése szerént itten is 2000 Frantziából nyomattatott ki a' lélek; a' Cs. K. seregek között pedig 42 áldozta fel életét, 's 295 kapott sebet; két tizt, és 28 köz ember tévellyedett el.

Sept. 18-dik napján dél után, nagy erővel, és dühösséggel mentek a' Frantziák Gr. *Wurmser* lovas Generál corpusának bal szárnyát kórmányozó *Jelachich* és *Hocze* Gen. Májorok ellen, és csak nem egész viradtig tartott az ágyúknak ropogása. Következett napon jó reggel ismét réájok ütöttek; kiváltképpen egész erejeket *Hocze* Generál ellen fordítottak; de egyszer sem bóldogultanak, és csak annyira sem mehettek, hogy külső vigyázaton állott seregeinket is ki mozdíthaták volna örr álló helyekből.

Gr. *Wurmser* lovas Generállal égyetemben, minden ottan jelen vólt, és 10 napok alatt szüntelen tűzben forgott hadi vezérek meg vallyák, hogy ők le nem tudják elegendőképpen írni a' Cs. K. seregeknek hivségeket, éjjeli nappali készségeket, minden veszedelemben mutatott álhatalosságokat, jó rend tartásokat, és vitézségeket. —

tatott a' Frantziák által. A' Rajnán túl ó Breysakkal által ellenben fekszik újj Breysak, meg lehető erőssége vagyon, a' mellyet az 1697 esztendőben szerzett Rysviki békesség után építette XIV Lajos Frantzia király.

Hasonló dicsérettel emlékeznek mind a' felsőbb, mind az alsóbb rangú tisztekről. Ezek között nevéken nevezi Gróf *Wurmser Waldeck* hertzeget, *Wallis* Grófot, Bárá *Splényi Gábort*, *B. Stadert*, *Jelachich*, *Hocze*, *Mészáros*, és Gr. *Keglevich* Generál Májorokat. Az alsóbb rangú hadi tisztek között is sokakat említ és dicsér, kiknek mindnyájoknak neveiket ide fel jegyezni szükségtelennek lenni tartjuk, és egyedül azokat említjük, a' kik hazánkiai lévén, nagyobb és kedvesebb érzékenységeket gerjesztenek bennünk. Ezek az érdeemes magyar tisztek, *Szentkereszti* Oberstlájtinánt, és *Ürményi* fő Strázsamester, *Sándor Leopold* fő hertzeg huszár regimentjéből.

Végtére értekezzünk az *Olasz* Országban táborozó égyyesült *Austriai* és *Szárdiniai* seregekről is. Sept. 9 ik napján a' *Magdalena* hegy alatt fekvő táborban költ levélből olvassuk, hogy a' *Nizzai* Grófságot egészlen oda hagyták a' *Frantziák*. Lehetetlen is vólt vólna nékiek annak birtokában meg maradni. A' Gr. *Gyulai* szabad seregéről pedig az a' hir szárnyal, hogy a' *Frantzia* közönséges társaságnak egy *Accia* nevezetű falujában telepedett le, mellynek lakossai Gr. *Strasóldó* Cs. K. F. M. Lájtinánthoz levelet küldvén, arra kérték, hogy őket, kik mindnyájan kélszek a' *Szárdiniai* király jobbágyai lenni, venné maga óltalma alá. Nemtsak a' *Nizzai* Grófságban, hanem másutt is hanyatlani kezdett a' *Frantziák*nak szerentséjek, és félő, hogy úgy ne járjanak, mint az *Aesopus* kutyája, a' melly a' vizen úsztában a' szájában lévő húsnak árnyékához kapván, égyyikben sem részesülhetett.

A' *Landaui* örizet is ki tsapott e' napon *Barbellrohde* mellett a' *Prusszusokra*, még pedig nagy dühösséggel, hanem mellyik rész lett legyen a' diadalmas, nem tudatik. Eggy átallyában igen meleg nap vólt Sept. 12 ik napja, valamint az égyyesült, úgy a' *Fr.* seregeknek is. Mind ketten

le irhatatlan bátorsággal erővel és lelki jelenvalósággal viaskodtanak, úgyannyira, hogy égyik rész sem akart a' másiknak engedni. Minthogy reggeltől fogva egész setét estig szüntelen tartott a' viaskodás, és mind a' népek, mind az ágyúknak számokra nézve erősebbek voltak a' Frantziák: mind két részről sokan küldettettek a' más világra.

Magyar Ország.

Mindenfelől szomorú hírek érkeznek hozzánk kedves hazánkban történt gyúlladásokról. — A' mint egy jó akarónk által tudósítottunk, múlt hólnapnak végén 80 házat eméltett meg *Borsod Vármegyének* egy szép helységében, *Nemes Bikkén* a' kegyetlen tűz. Mi lett légyen ennek a' kár tévő történetnek szerző oka, nem tudjuk. — Sokkal nagyobb veszedelem történt e' jelen való hónap 10-dik napján *Kassán*, holott egy jó barátunknak jelentése szerént, 200 háznál több leve az irgalmatlan tűznek prédájává. Ennek szerzője egy elő kelő városi polgárnak kotsisa vala, a' ki este lámpás nélkül való gyertyával az istállóba menvén, az istálló oldalára ragasztotta a' kezében lévő gyertyát, mellynek le esett hamva a' szalmát meg gyújtotta, 's olly rettentő tüzet gerjesztett, mellynek meg fojtatására semmi erő és eszköz nem vólt elegendő. A' piatzon lévő fél sór, a' Franciscanusok klastromától fogva egész a' kapuig, sőt annak háta megett fekvő útzúak is pór hamuvá váltanak. A' tűz által okoztatott kárt le nem lehet irni; tsak egy *Neumann* nevű kereskedő maga több kárt vallott 50 ezer forintnál, három ember meg is fúlt a' nagy füstben, és oda égett. Úgy hallatik, hogy a' gonosz tévő kotsis még a' tűz alatt el szökött vólna, de akár el szökött, akár meg fogattatott, elég az ahoz, hogy az iszonyú kár meg van, és bár akár mint bányon vele a' törvény, soha sem bőrével, sem másképpen vissza nem fogja ő a' kárt pótolni.

Ritka tartomány Európában, a' hol annyi gyúladás történne, és hallattatna, mint Magyar hazánkban; de ritka tartomány Európában, mellyben kevesebb jó rendelés volna a' tűz ellen, mint nállunk, kiváltképen a' falukon, és mező városokon. A' falusi nép fűlig ülvén felső Magyar Országban a' fa közt, minden kiméllés nélkül vágja 's pufztítja az erdőt, télen nyáron egygy iránt fűti a' házát, sok helységek azt sem tudják, mire való a' kémény, a' hol van is vesszőből font, és sárral bé vonatott, melly a' meleg fűstől által melegedvén, meg hasadozik, le hull, 's a' száraz fonadékban kapván a' szikra, gyúladást okoz. Hát ugyan, nem könnyebb, nem hasznosabb volna é mind házakat, mind kéményeket téglából építeni, sem az erdő nem pufztúlna úgy, sem a' támadható tűz nem okozhatna annyi kárt, kiváltképen, hogyha a' házaknak padlásai égetetlen téglákkal, vagy a' mint némelly helyeken hívják, vályoggal meg rakattatnának, mellyeken nem könnyen hatna által a' tűz. Ha az ház fedele jel égne is, meg maradna a' dereka, meg maradna a' lakosnak házi bútorja is. E' részben méltó volna a' Magyaroknak a' Német, vagy Sváb lakosoknak példájokat követni, a' kiknek mind szebb, mind bátorságosabb hajlékaik vagynak Magyar hazánkban. Vajha már valaha le vetkezne a' Magyar község az össeiről reá maradott bal vélekedést, és valamint e' pontban, úgy másban is követné másoknak jó tanácsokat és példájokat.

A' gyakorta támadni szokott gyúladásokkal származott nyomorúságoknak el hártására, igen jó volna minden Vármegyében egygy tűzi kasszát fel állítani, és abból a' gyúladás által meg károsított lakosokat, vagy kész pénzel fel segíteni, vagy el égett házaikat fel építeni. Sok helyeken voltam én a' Német birodalomban, ollyatén tartományokban, a' mellyekben illyetén tűzi kasszavagyon. Nevezetesen minden tartományaiban a' Prussziai királynak, mellyek cantonokra vagynak

fel osztattatva. Az illyetén tűzi kasszában minden lakos, minden fertály elztendőben hat hat jó garast, az az, elztendőben egy forintot, és harmintz krajtzárt fizet, a' tehetősebbek többet is adnak, de nem kényszerítésből, hanem önkényen; egy szóval a' leg szegényebb lakos is örömet ad ebben a' kasszában, tudván azt, hogy más féle barátyát, holnap pedig ötöt érdekelheti a' szerentsétlenség, és valamint másnak, úgy néki is igen jó eshetik, ha történetből tűz által meg eméltetendő házát, maga 's más által érelzhetetlenül tsomóra rakott pénzből egy két hólnap alatt egézlén fel építettnek lenni láthattya. Nem gondolok egy oly érzékenység nélkül való embert találtatni Magyar hazánkban, a' ki illyetén végből, ha leg nehezebben tenné is szerit, örömmel ne fizetne ebben a' tűzi kasszában fertály elztendőnként 15 krajtzárt.

Török Ország.

Konstantinápolyban irott levélből olvassuk, hogy III. *Selim* Török Tsáfzár tudtára adatta legyen az ottan tartózkodó Európai követeknek, hogy ő egy rendkívül való követet akar Londonba küldeni, de miért, miért nem, elhalgatta. E' követtségnek végbe vitelére *Jussuf* Basát nézte és rendelte ki, a' ki Renegát, az az keresztényből lett Musulmann. Éredetére nézve Görög, és iskolai tudományának végzése után változtatta vallását. Mind a' tudományokban, mind az Európai nevezetesebb nyelveknek isméréteben igen jártos és gyakorlott embernek lenni mondatik. — Nagy summa pénz adatott követségének folytatására, még e' folyó hólnapban el indul Konstantinápolyból, és Oláh - Magyar Országokon, Austrián, és a' Német Birodalomon keresztül fog utazni.

Úgy hallatik, hogy a' Scutári nyughatatlan elméjü Basa ismét mozdulásban vagon. Meg halván, hogy a' Kapután Basa ő ellene feni a' fogait: magához hivatta birodalmának nevezetesebb embereit, 's így szólott nékiek: „Hogy tettek én tinéktek, meg elégeztetek é velem avagy nem? Felelvén amazok: igen is meg elégszünk, és nem kívánunk más urat. Jól vagon, mond a' Basa, imé a' Török Diván öfzve eskütt az én, és a' ti veszedelmetekre, mind a' szárazon, mind a' tengeren erössen készül ellenünk; hogyha tehát tovább is tsendességben maradni, 's velem egygyütt szerentsésen akartok élni, tartsátok magatokat készen, vigyázzatok, ás úgy rendellyétek el dolgaitokat, hogy akármelly órában üssenek réánk ellenségeink, romlásunkra ne lehessenek.

* * *

J e l e n t é s.

Mivel a' Kurirnak 11 dik darabjához ragasztatándó tóldalékok, még el nem készültek, de két három hét alatt azok is meg fognak küldet tetni: azért a' kiknek E. Olvasóim közzül égygyü újság leveleimet, jövendő halzonra nézve, égybe akarják köttetni, ne terheltesse nek égy kevés várakozással lenni; nemtsak az ígért tóldalékokat, hanem e' mellett, mind az *első*, mind a' *második* darabnak mutató tábláit meg küldöm.